

Utvärdering av PORTEN

Dagverksamhet för hemlösa och missbrukare

Ett projekt med projektmedel
från Länsstyrelsen

Utvärderare: Bosse Dannert okt 2007- jun 2008

FARSTA STADSDELSFÖRVALTNING
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG
VUXENENHETEN

Projekt PORTEN

Projektet PORTEN, dagverksamhet för hemlösa och missbrukare, startade med förberedelser i april 2006. Verksamheten kunde öppna med en invigning den 12 juni 2006. Projektet har pågått i två år och avslutades den 31 mars 2008. Projektet har redovisats var 6:e månad. Syftet har varit att genom en dagverksamhet erbjuda en ny form för kontakt och stöd och ge möjlighet att initiera andra insatser för ett bättre boende och en förbättrad livssituation. Målgrupp har varit hemlösa med ofta långvariga missbruksproblem. Även personer som missbrukar och upplever ensamhet i sina lägenheter har varit välkomna att besöka verksamheten.

Bakgrund till projektet

I Farstaområdet är antalet hemlösa stort. Hemlösa från Farsta tillhör de i staden som ofta anlitar härbärgen. Antalet placeringar på inackorderingshem är jämförelsevis mycket stort. För att på ett bättre sätt täcka behovet av boende för hela målgruppen, behöver utbudet kompletteras med alternativ för dem som inte kunnat anpassa sig till de erbjudanden som ges. Det behövs kompletterande erbjudanden som i högre grad utgår från de hemlösas egna villkor.

I Farsta har förutsättningarna för en fungerande vårdkedja för hemlösa med missbruksproblematik under det senaste året successivt förbättrats. Inom Individ och familjeomsorgens vuxenenhet i Farsta pågår utvecklingen av nya insatser. En lokal beroendemottagning finns. Ett eget behandlingsprogram i öppenvård, har visat sig kunna ge goda resultat. Ett trappstegsboende har planerats och har nu startat i samarbete med Hotellhem i Farsta.

För att förbättra kontakten med målgruppen hemlösa och bättre kunna initiera de insatser som behövs startades projekt Porten. Projektets inriktning är att genom ett väl anpassat förhållningssätt bättre kunna nå en större del av målgruppen. Den form som har valts är att skapa en öppen mötesplats. Genom att erbjuda en dagverksamhet där bemötandet kombinerar öppenhet, tolerans och välkomnande med en målmedveten och tålmodig strävan att motivera, skapas förhoppningsvis bättre förutsättningar för att kunna initiera insatser som leder till mer långsiktiga lösningar.

Utvärdering

En avslutande intern utvärdering har gjorts av hur projektet fungerat under de två projektåren. Utvärderingens grundläggande frågeställningar har varit:

- Innebär verksamheten en förbättrad kontakt med hemlösa missbrukare?
- Har verksamheten medfört ökad kunskap om de hemlösa missbrukarnas sociala situation – boende, sysselsättning, hälsa, allmänt?
- Har verksamheten kunnat bidra till att ge hemlösa missbrukare ett förbättrat stöd och en förbättrad möjlighet att ta del av insatser som kan förbättra situationen när det gäller missbruket, hälsan, boendet, sysselsättning, kontakter och relationer till andra.

En kartläggning av de återkommande besökarnas situation har genomförts.

Samtal om verksamheten har förts med ca 20 av besökarna. Fem av de mer regelbundet återkommande besökarna har intervjuats med bandspelare. Det viktiga har varit att läsa ut i de intervjuades svar vad verksamheten har haft för betydelse för deras livssituation. De intervjuade har fått tydlig information om vad intervjun innebär. Sekretess och respekt för integriteten har hanterats så att en förtroendefull situation kunnat uppstå. Tre projektmedarbetare som tjänstgjorde hösten 2007 har intervjuats. De har frågats om hur de kunnat se vad verksamheten ger till de besökande och om projektets syfte och mål har kunnat uppnås.

Kartläggning av besökarnas situation

Ålder

Besökarnas ålder är i genomsnitt **53 år**.

Hälften av dem är i åldern 50-55 år, en fjärdedel 35-40 år. En fjärdedel är 60-65 år.

Kön

80 % är män, **20 %** är kvinnor. Andelen kvinnor är högre de dagar ”tjejgruppen” kommer.

Kontakt med socialtjänsten

70 % har kontakt med socialtjänsten

45 % har kontakt med Vuxenheten. Av dem är 90 % nöjda med det stöd de får.

25 % har endast kontakt med enheten för försörjningsstöd.

30 % har ingen pågående kontakt med socialtjänsten.

Bor i Farsta

90 % av besökarna bor/vistas i Farstaområdet. **10 %** saknar boende i Farstaområdet men har anknytning till Farsta sedan tidigare.

Pågående missbruk / nykterhet

Drygt 50 % av de besökande har ett pågående missbruk, varav hälften med mer omfattande konsekvenser för livssituationen.

Närmare 50 % av de besökande har bakom sig ett missbruk men är sedan en viss tid relativt nyktra eller drogfria.

Boendesituation

75 % av besökarna har en någorlunda bra boendesituation. Missbruket medför dock att boendet ofta är bristfälligt, t ex lever flera av besökarna med avstängd el.

25 % har ingen bostad eller endast tillfälligt boende.

Hälsan

Hälsan är ett problem för de flesta besökarna. För **30 %** är det ett stort problem.

Sysselsättning

De flesta saknar arbete eller sysselsättning. **75 %** är missnöjda med sin situation.

Kontakter / relationer

De flesta har problem med kontakterna med andra. För **65 %** är det ett stort problem.

Kommentar till kartläggningen

Som förväntat är många av besökarna över 50 år. Ett antal besökare är under 40 år.

Däremot saknas besökare i åldern 40-50 år. Många av besökarna känner varandra.

De är alla gamla farstabor. Många är onyktra vid besöken, men de är måna om att sköta sig och respektera att verksamheten bygger på att de gör det. Något fler än förväntat har ett någorlunda bra boende. Många av besökarna mår inte så bra, varken fysiskt eller psykiskt. En del av verksamheten har varit att förmedla kontakt med vård. Många vill ha sysselsättning. Där situationen börjat förbättras, har kontakt förmedlats med förvaltningens sysselsättnings- och arbetsprövningsverksamheter. Många har haft familj som nu är upplöst. Kontakten med barn är ofta bristfällig. Kontakt med andra är begränsad till i huvudsak kompisar i samma situation. Verksamheten har här haft en viktig funktion som träffpunkt och ett ställe för andrum som ger ork att ta itu med viktiga frågor.

Hur har de inblandade värderat insatserna?

Intervjuer med fem av besökarna i oktober 2007

A. 60 årig man

Hur fick du reda på att Porten fanns?

Jag fick tipset av min assistent (socialsekreteraren). Han hade "tjatat" att jag borde gå på sådana här grejer, kyrkan och sånt. Jag är lite ensamvarg. Jag har ju gått på så mycket sånt där under åren. Så jag kände det som – näe... Men sen så börja jag väl i våras då. Och så hörde jag ju av killarna som gick till kyrkan om det här.

Varför kom du tillbaka? Hur blev du bemött?

Nu har jag gått här ett tag. Så tyckte jag att det var inte så dumt. Det är ju rätt socialt. Det är ju trevliga killar. Ja, personalen är oftast trevlig, men just dom som kommer. Annars kan sånt här bli för stökigt. Jag är ju så trött på det va. En och annan får man ju ta, men det får inte vara för mycket. Då kan man inte gå undan. Men här är det bra med det – toppen alltså.

Hur mycket kontakt har du med Porten?

Jag försöker komma hit måndag, onsdag, fredag. Och så kyrkan tisdag och torsdag. Där känner jag ju en i personalen sedan 20 år. Han jobbade ju i stadsmissionen. Det är bra där, men där kan det vara lite stökigare – fast det är samma personer... Där kommer dom direkt från torget (Hökarängsplan). Personalen är jättesnäll och vill alla väl, men det blir lite rörigare. Men det är bra där. Vill man prata så går det. Dom är ju där hela dagarna så man kan ta en tid efter alla har gått.

Pratar du med personalen på Porten?

Ja det blir ju att man sitter och snackar och så där. Dom ju lite nyfikna ibland. Nä sen är det ju dom andra som kommer också.

Porten ska ju vara till bland annat för hemlösa

Ja, det är ju en del som inte har nånstans att ta vägen. Men jag har ju ett boende på ungarshotell. Men jag ska eventuellt flytta. Mitt kontrakt går ut. Föreståndaren är en toppentjej. Hon gillar mig. Och jag strular väl till det lite så där (med hyrorna). Men det...liksom... nu har ju soc fullmakt (i pensionen) på mig. Så det är inga problem. Jag har ju sagt att jag kommer ju aldrig härifrån. Jag har hållit på i 60 år och bara drivit runt. Var jag bodde innan – ja... Ett tag bodde jag i ett familjehem. Och nu så ska jag ska ju börja på Pröva.(sysselsättning, bl a snickeri, öppenvården) Så jag går och blåser nu. Jag låg ju inne en vecka först. Får ju se hur det går. Skulle börjat där i somras. Går det bra, då kommer jag ju vara där ett halvår.

Har du haft familj?

Jag har ju barn och så. Har haft fasta förhållanden och så där. Tre barn och ett barnbarn. Jag har ju dålig kontakt med dom. Och där jag ska bo kan jag ju inte ha några barn. Det tycker min f d sambo är OK. Jag har ju sagt till henne alltså, min ekonomi, jag har ju en massa skulder och så där. Nu är det sista hyresskulden som ska in. Men sen tar ju Kronofogden också. Nä då är man ju så där. Då skiter man i det ...Man lägger av. Man ger ju upp va. Nu ska det väl bli ändring på det där. Det har börjat bli lite ordning igen. Det är lite grejer på gång va. Så nu får man hoppas att det...

Är det länge sedan du jobbade?

Jag har haft pension i 15 år. Jag har en kockutbildning. Jag tog lastbilskörkort. Men det var ju så dåligt betalt på 60-talet. Det var några polare som jag körde lastbilar åt i tunnlarna.

Jag har inget körkort kvar – men inga rattfyllor. Det var faktiskt gångfyllor.

Jag var på en sluten anstalt. Jag trivdes där. Jag förlängde det frivilligt. Jag var kioskinnehavare där. Jag är annars väldigt passiv och osocial. Orkar inte med sånt där.

Jag hade supit i stort sett hela 70-talet. Då träffade jag en tjej. Hon jobbade på dagis. Jag gick och pratade om ett kockjobb där. Jag lade korten på bordet. Då sa hon (dagisföreståndaren): Kan du börja om en halvtimme? På den vägen blev det. Jag fick en halvtidstjänst i köket. Sedan fick jag den andra halvtiden på en avdelning med barnen mellan 0 och 3 år. Sedan tog jag en barnskötarutbildning. Det blev mycket vuxenkontakt också med föräldrarna. Det var mycket ansvar. Det var en mamma som inte tyckte om att jag bytte blöjor på hennes barn. Men så hade vi kvartssamtal. Då förklarade jag – så då tycker du inte att jag ska byta på min dotter och son heller? Har du barn, sa hon? Ja, lika gamla om dina. Då började dom förstå och kunde gå med på det. Men det var lite motstånd. Jag var enda killen först – men sedan var det nästan hälften. Jag fick en tjänst där jag hoppade in på olika stugor där det fattades någon. Det var nyttigt! Jag hade ju problem med personalen i början. Men jag fixade det. Jag hade fast tjänst i sex år. Men sen började helvetet igen.

B. 55 årig man, hemlös

Hur fick du reda på att Porten fanns?

Jag såg ju många som sitter på bänkarna i Hökarängen. Jag undrade vart lämmeltåget gick någonstans så jag följde efter och käkade frukost där i kyrkan en morgon. Det var mycket trevligt. Då var Anette där och introducerade Porten och talade om vad det var för något. Då gick jag hit och hälsade på. Och jag har ju haft de taskigt ett tag. Då är det väl alltid skönt att komma in och äta. Så man får i sig riktig frukost. Man mår bättre av det. Så träffar jag lite folk. Det är jättebra, jättegö person. Första gången var i början på sommaren. Här kan man tvätta sig och få hjälp med lite kläder. Det kommer ju folk som har liknande problem. Man får hjälp på traven med allting. Vi stöder varann på nåt sätt. I januari var jag uppe hos enheten för hemlösa. Skaffa bostad själv eller gå på härbärgena sa dom. Härbärgena är inget för mig sa jag. Så pratade jag med en bekant i Gubbängen som ville hyra ut ett rum, men sedan ångrade han sig.

Så idag har jag ingenstans att bo. Från första början är jag från söder. Annars har jag bott i Hanviken och Tyresö. Sysselsättning har jag inte heller. Jag la av och jobba 2000 när jag råkade ut för en olycka och klippte av ett finger. Jag vet inte vad jag ska göra. Jag har tagit så mycket stryk i kroppen nu. Och sedan har jag varit egen företagare i hela mitt liv. Jag vet inte. Går det att göra någonting så självklart gör jag väl det, va. Jag har pratat med någon om arbetsträning. Jag har varit och hälsat på dom i Fagersjö. Och i Rågsved har jag också varit och kollat datakunskap och det var godkänt. Jag hade ju datorer på firman och fakturerade och så. Om jag får ordning på mitt liv, fast boende, då kan jag eventuellt passa tider. Men som jag har det nu så kanske jag inte sover hela natten. Ja, man känner sig osäker. Man vet inte om man åker ut från det ställe man haft senaste natten. Det är lite oroligt.

Har du några planer hur du ska komma vidare med boendet?

Jag håller på med det nu. Jag har i alla fall fått soc att kliva med igen nu. Och vi får väl se. Jag har varit och hälsat på några som bor på Hotellhem. Dom har det jättebra. Bara jag har ett eget. En egen dörr att stänga om sig och veta att när man kommer hem finns grejerna och kläderna kvar. Idag är man lite osäker på det.

Har du någon kontakt med Vuxenenheten i Farsta?

Näe jag har bara varit på mottagningsenheten. Där blev jag utkastad först. Sedan fick jag börja om från början. Men det blir väl där (vuxen) när det här börjar fungera.

Det låter på dig som att du är på gång?

Jodå, det känns ganska bra. Jag börjar känna mig lite tryggare i alla fall. Men just nu är jag riktigt nere i träsket, egentligen. Men missbruket har jag faktiskt klarat av själv. Och jag menar, gå in och hyra bostad, det kan jag inte göra, för jag har ju dragit på mig skulder och sånt. Sedan har jag väl varit lite dum. Jag försökte med soc en gång i tiden. Jag ärvde pengar 2000 som jag levde på ett tag. Sedan började pengarna tryta. Så blev det lite saker som fått sota för. Jag kom in i en lite konstig jargong som egentligen inte passade mig. Jag har ju varit anställd ett år och resten företagare. Jag har haft 18 anställda. Det var mycket jobb. Jag har alltid tagit i. Det var roligt. Men så fick jag inbrott på firman. Det var då det började bli pannkaka. Jag hade lån på kåken.

Familj?

Jag har två ungar. Vuxna. Jag lite kontakt med den ena, men nu jag har inte velat ha kontakt när det varit så här. Jag vill inte visa mig. Jag har tappat lite tänder. Jag känner mig inte hel. Jag tänkte jag ska försöka fixa tänderna. Förhoppningsvis ska väl livet bli lite bättre. Men jag vill förklara det där med att jag har varit egen företagare. Det betyder att jag har jobbat 18 timmar per dygn på lördagar och söndagar också. Jag är rätt sliten alltså. Det jag behöver är att få disciplinen att komma upp på morgnarna och koma i säng. Men sedan vet jag inte om kroppen håller. Mina knäleder är helt slut. Men jag har insett en sak. Man får ta en sak i taget.

Är Porten en bra fast punkt?

Ja. Mycket bra. Det är jättebra faktiskt. Sedan är det väldigt bra personal. Dom är kunniga inom sitt. Jag tycker det här är vettigt. Mycket vettigt. Kunnigheten, få hjälp, få låna telefon. Det är såna saker som saknas så därför får man ju inte sakerna gjorda.

Det här skulle alla stadsdelar ha, det skulle dom tjäna på. I mitt fall – jag har ju gått och snatta så jag fått mat för dan. Det är så onödigt att dra på sig såna saker. Rätt vad det är så blir man ju ertappad. Det är väldigt onödigt. Då får man ju fejsa problemet. Inse att man gjort bort sig. Vart ertappad i Farsta centrum en gång då. Därför pratar jag med vakterna rätt ofta. Dom är jättetrevliga. Dom gör ju bara sitt jobb.

Känner man att man blir bra bemött?

Ja, absolut. Det här är ett alternativ som skulle finnas i alla stadsdelar.

Kan det bli för stökigt?

Dom klarar av det väldigt bra här. Då har dom nog mer problem i kyrkan med det. Det är ju närmare Hökarängsplan. Det finns ju riktiga svin som inte skulle komma in någonstans egentligen. Dom är jättesnälla i kyrkan. Men dom har en kille som har bra koll. Så det håller ju någorlunda. Men jag har aldrig blivit avvisad någonstans.

C. 50 årig man

Hur fick du reda på att Porten fanns?

Vi brukar gå ett gäng och käka frukost i kyrkan. Jag tror det var där som folk började prata om att även det här stället hade öppnat.

Hur blev du bemött när du kom första gången?

Jättebra!

Sedan kom du tillbaka?

Ja, det var ju för att det var jättetrevligt överhuvudtaget. Sedan hittade jag ett par braller. (inlämnade kläder som man kan ta ifrån) Jag hittade faktiskt i min storlek. Mina andra hade gått sönder. En sån grej är också himla bra. Jeans är dyra.

Vad tycker du att det här stället ska vara till för?

Om man inte har nåt jobb. Då är det himla bra att kunna äta nåt på morgonen och få lite energi, va. Jag tror att en del klarar sig nästan hela dan på det här. Även om en del går och samlar burkar. Jag spelar ju på gatan och samlar pengar. Och man kan ju duscha här om man behöver. Det finns symaskin här – om det är nån som kan sy. Sedan en bra grej här, det är att man kan ringa. Ringa till myndigheter, om bostad eller jobb. Man kan ju få sitta i kö länge. Dom flesta har bara mobiler, va. Och så kan man stänga dörren och ringa ostört. Speciellt dom som inte har någonstans att bo. Det blir störigt att stå på torget och ringa viktiga samtal.

Tror du att den verksamheten gör att besökarna bättre orkar ta itu med det som behövs?

Ja, jag tror det.

Hur är det att träffa andra som kommer hit?

Man lär ju känna de flesta som går hit. Det är jättebra. I Hökarängen, där känner alla varandra. Men det kommer andra hit. Det blir fler att morsa på. Man lär ju fort känna folk om det inte är allt för många. Och så tycker jag det är lugnt här, överhuvudtaget. Personalen är bra. Dom har tålamod. Bland dom som kommer är det många som aldrig skulle kunna få ett jobb. Dom har gått arbetslösa för länge. Dom får leva så här resten av livet.

Vi hade tänkt kombinera dagverksamheten med ett boende där man kan få komma in och prova – fast man inte är helt klar med sin nykterhet.

Det låter jättebra. Jag tror att det är jättemånga som behöver det. Det låter himla bra. Om många av dom fick en chans och testa en vecka så skulle dom kunna dra ner på ”det andra”.

Har du kontakt med vuxenheten?

Nej, inte nu. Jag söker jobb. Jag går på AA i stället. Jag tycker det är bättre. När jag var där senast var det så mycket folk. Jag går på försörjningsstöd. Där byter dom handläggare hela tiden. Man behöver kontinuitet. Jag har ju papper där det står viktiga saker. Det behövs ju att dom förstår min situation. Och så har dom olika rutiner. Man får lära sig deras så man inte kommer in för sent med ansökan. Men har ju ett ansvar själv också. Just nu har jag ingen ström.

Har du familj, barn? Har du kontakt med dina barn?

Två som är vuxna. Jag har viss kontakt med dom. Men det har inte varit så himla mycket genom åren. Dom har en himla bra morsa och så där. Så det har gått bra för dom.

D. 33 årig man, hemlös

(svaren kommer kortfattat och långsamt då den intervjuade inte haft någon nattsömn)

Hur fick du reda på att Porten fanns?

Det vet jag inte.

Är det länge sedan du var här första gången?

Ja. Det var väl i våras.

Hur blev du bemött när du kom första gången?

Det var väl bra.

Hur ofta kommer du per vecka?

Ja, det blir väl lite då och då.

Vad tycker du att det här stället ska vara till för?

Man kåkar. Kan tvåtta och duscha. Det är viktigt att kunna göra det. Det hr stället är helt OK. Dom är inte så där på, som soc brukar vara.

Hur är det att träffa andra som kommer hit?

Jag känner väl de flesta. Det är bra.

r du helt utan någonstans att bo nu?

Ja.

Har du någon planering?

Dom vill ha in mig på ett behandlingshem. Men jag vill inte. Dom säger att det r för jag tagit amfetamin. Men vad då - 33 r och tagit lite amfetamin. Ska man direkt in på behandlingshem?

Vad gör du nu i stället?

Jag hankar mig fram så länge. Jag och min cykel. Man fr bra kondis.

Hur har din situation varit det senaste året?

Ungefär samma. Nu tycker jag att man bara håller på för att situationen r som den r.

Hur ser det ut om ett r?

Förmodligen värre. Jag måste ha någonstans att bo.

När du kommer hit – ger det en möjlighet att stanna upp och fundera över vad du ska göra?

Mmm.

Skulle du vilja ha ett annat resonemang med dom som vill hjälpa dig?

Dom borde kunna testa och se om det funkar med det jag vill. Men han r så trg den assistenten jag har. När han håller på så där, så tänker jag – det där skiter jag i.

Alla vill väl ha något slags lugn i tillvaron något mer stabilt?

Ja, det är klart. Man pallar ju inte hur mycket som helst.

Om du hade en botad – skulle det påverka ditt missbruksbeteende?

Grymt mycket.

Ett trappstegsboende där man kan fa testa på steg 1 – skulle det vara något för dig?

Jaa.

E. 62-årig kvinna

Hur fick du reda på att Porten fanns?

Kanske genom PRÖVA (öppenvården) och tjejgruppen.

Är det länge sedan du var här första gången?

Jag var här från början. Jag var med vid invigningen. Tårta och grejer.

Sedan var det så praktiskt, jag bor ganska nära.

Hur blev du bemött när du kom första gången?

Det var jättebra! Och jag har det ju knackigt med min ekonomi.

Så har det varit ett bra tag, faktiskt. Så kan man ju komma hit och äta frukost och det.

Så för dig var det inte så konstigt att komma tillbaka fler gånger?

Nej det är det inte. Absolut! Men det är ingen riktig ordning för mig just nu.

Och sen så bröt jag armen här och vågar inte duscha och bada i mitt badkar.

Då har det varit jättebra att kunna gå hit.

Hur ofta kommer du per vecka?

Jag är väl här nästan varje dag. Jag kan alltid slinka förbi.

Vad tycker du att det här stället ska vara till för?

Jag tycker det är bra att man är som man vill. Och man kan prata med någon också.

Och telefon. Det här med mobilen. Man kan inte ringa vanliga samtal.

Jag ska ringa FVO (fonder) idag, då. Jag har en hel radda jag vill ha hjälp med.

Och tvätta, och duscha kan ju dom som inte har någonstans. Det är jättebra.

Hur är det att träffa andra som kommer hit?

Man känner igen dom flesta.

Och det är inte stökigt här?

Nej, det brukar inte vara det. Ja, det är ju en, när han är ute. Men han skötte sig här.

Annars blir han aggressiv för ingenting. Men det är den enda som gjort nånting.

Det är lugnt här.

Hur är personalen?

Personalen är jättebra. Jag var skeptiskt i början mot en, ska jag erkänna.

Hon är lite strikt så där. Men hon är bra! Hon kan ju allt det runt omkring som man inte kan.

Har du egen lägenhet?

Ja. Och ingen el. Jag låg efter med hyran också, men jag lyckades låna av en kusin.

Hur är det med din hälsa?

Jag tog prover och grejer här på vårdcentralen i våras. Benskörhet och dålig lever. Högt blodtryck också. Nej, jag mår inte bra. Jag var hos min psykiater, han jag fick pension av. Då skrev han ut såna här, man brukar kalla det depåtjack. Såna där lyckopiller, nån svag sort. Det kan väl kvitta. Om jag ger fan i Rositan så kan jag väl ta ett piller i stället. Med tanke på levern, va.

Har du några barn?

Ja, jag har två vuxna barn. En son som är lite för lik mamma. Och en dotter som det väl är lite ordning på. Det är fina ungar. Jag har bra kontakt med dom. Dom är inge kriminella.

Har du någon planering framåt?

Jag har radda upp en massa papper jag måste ordna. Kronofogdar och... Den räcker ju ingenstans den här lilla pensionen. Om man var skuldfri så skulle det ju räcka. Om man inte drack. Men nu ska jag ju försöka sluta med det.

Har du något att göra på dagarna, eller skulle du vilja ha något mer?

Jag var ju inne här på och gå ner till det här Möjligheternas Hus (arbetsträning inom återvinning). Ideellt två dar i veckan. Jag har varit på Återvinnarna vid Skanstullsbron i ett och ett halvt år. Men jag fick aldrig något OSA (offentligt skyddat arbete). Så jag tyckte det här är ju löjligt. Vad ska jag gå där för utan att få betalt till slut. Sedan fick jag pension. Det var lika bra. Men jag vill ha något att göra och träffa vanligt folk. Men det har varit foten och det har varit armen. Det varit handleden. Så fort jag ramlar går det av. Så har det varit för mycket dricka. Men jag får väl stabilisera mig och ta kontakt med nåt igen. Det vore jättekul att ha något att göra. Och den här sociala kontakten. Det är just det som jag behöver. Då kunde dom i centrum som sett mig i hundra år få se att jag gör nånting.

Har du varit på någon annan verksamhet liknande den här förut?

Jag var på Emma i Hökarängen, Det här med att man blandar folk det tyckte jag om. Man gick in och tog en kopp kaffe. Eller låna toaletten. Där var det mysigt, just det där att det var blandat med folk. Jag skulle kunna tänka mig ett sånt jobb där och snacka med dom där människorna. Och jag har ju alltid kommit överens med äldre.

Har du kontakt med socialtjänsten nu?

Nej, jag har inte det längre. Jag hade kontakt med en där i elva år. Vi har bråkat och det har varit bruten kontakt. Men han har varit bra. Det var mycket han som hjälpte mig med den här pensionen. Det känns bra att ha den och slippa det där tramset med soc.

Det var ett studiebesök från Uppsala här tidigare idag – vad tycker du om det?

Man känner sig som ett jävla utställningsföremål. Det gillar jag inte med såna här ställen. Ibland har man inte fått nån information innan. Det gillar jag inte heller.

Planeringen för verksamheten är lite osäker just nu, men något ska det väl bli.

Fan om dom lägger ner. Jag behöver det här stället.

Intervjuer med Portens projektledare

Första året var personalens uppgift att utveckla en ny verksamhet. De hade talanger när det gällde att inreda lokalen. Lokalen blev mycket ändamålsenlig. Ljus och trivsamt med bra utrymme för de besökare som behöver kunna gå åt sidan för att inte komma för nära de andra besökarna. Det som i början fungerade mindre bra var relationen till stadsdelsförvaltningens vuxenenhet. Arbetsledningen där var otillräcklig efter omorganisation, enhetschefens pensionering och fördröjd tillsättning av efterträdare. Med den kompetens de anställda hade skapades en bred kontakt med målgruppen. Antalet olika besökande kunde uppgå till 40-50 per vecka. Även relativt många narkotikaberoende besökte verksamheten. Många motivationssamtal fördes. Mycket utåtriktat uppsökande och stödjande arbete blev utfört.

Det andra året hade verksamheten blivit känd och etablerad. Antalet besökare stabiliserades till 30-40 per vecka. Antalet besök per dag varierade mellan 15 och 25. Samtidigt utfördes hembesök och boendestöd mer regelbundet hos tioalet personer. Andelen narkotikaberoende minskade något, samtidigt som antalet med alkoholproblem ökade. Förhållningssättet anpassades till den aktuella målgruppen och blev i viss mån mer omvårdande.

Med tiden skapades en trygg rutin för många av de återkommande besökarna. De visste att de kunde få i sig mat och de började trivas med de kontakter som verksamheten erbjöd. Många lugnade ner sig i sitt missbruk. De började må bättre. Det var tydligt att verksamheten hade en påtaglig effekt på besökarna. För många var det en ensamhet som bröts. De kände att stämningen i verksamheten var pålitligt trygg och de övriga besökande höll på respekten för verksamheten.

Projektledarnas kommentar till frågeställningarna i utvärderingen

- *Innebär verksamheten en förbättrad kontakt med hemlösa missbrukare?*

Ja. Många av besökarna hade ingen kontakt med socialtjänsten, eller bara kontakt med försörjningsstödsenheten. De relativt få som var missnöjda med sin kontakt med Vuxenenheten kunde här få prata av sig (klaga) och få hjälp att förbättra den kontakten. Många har fått bra hänvisning till stöd på olika sätt. Kontakt t ex med beroendemottagningen, sysselsättningsverksamheten eller bättre kontakt med vuxen- och försörjningsstödsenheterna.

- *Har verksamheten medfört ökad kunskap om de hemlösa missbrukarnas sociala situation - boende, sysselsättning, hälsa, allmänt?*

Ja. De återkommande kontakterna med besökarna ger en god möjlighet att se hela människan. Samtalen vid fikabordet kan handla om det mesta. Enskilda samtalen än mer. De kan vara mer öppna här och visa fler sidor än t ex vid besök hos socialsekreterarna. Dessutom har kunskapen om de som inte har kontakt med socialtjänsten ökat.

- *Har verksamheten kunnat bidra till att ge hemlösa missbrukare ett förbättrat stöd och en förbättrad möjlighet att ta del av insatser som kan förbättra situationen när det gäller missbruket, hälsan, boendet, sysselsättning, kontakter och relationer till andra.*

Ja. Många mår tydligen bättre av att ha en sådan här verksamhet att gå till. De behöver träffa någon som ser dem. De kommer många gånger för det grundläggande behovet att få äta ordentligt. Men vid återkommande besök är det sedan allt viktigare med kontakten.

Sammanfattning av projektets resultat

Uppnåddes de uppsatta målen?

Intervjusvaren är mycket talande och visar att verksamheten fyller ett stort behov och gör det på ett sätt som uppskattas mycket av besökarna. Intervjuerna säger också mycket om hur det är att vara hemlös och missbrukare. Kommentarer om kontakten med socialtjänsten är värdefulla och ger ökad kunskap om brukarnas perspektiv.

Syftet med verksamheten var dock att inte bara ge stöd i den dagliga situationen, utan också att ge möjlighet att komma vidare. Det som bedömdes som särskilt viktigt var att förbättra boendesituationen för målgruppen. Ett nytt boende med lågtröskelinriktning ingick i planeringen av den nya verksamheten, som sågs som det första steget i en boende/vårdkedja. Förverkligandet av ett nytt boende har tagit tid, då finansieringen även där varit beroende av projektmedel. Ändå kan sägas att projektet efter förutsättningarna har nått sitt syfte. Förutom förvaltningens nystartade trappstegsboende, finns inom Farsta Hotellhem ett relativt nyöppnat stödboende som tar emot personer från den aktuella målgruppen.

Farsta hade tidigare högsta antalet på härbärgen i staden. Idag ligger Farsta på femte plats. Antalet inackorderingplaceringar har också minskat. Ändå har antalet hemlösa inte minskat nämnvärt i Farsta. Samtidigt med att många får ett bättre boende har nya hemlösa tillkommit. Behovet hos de hemlösa är stort, vilket motiverar till att fortsätta att utveckla insatserna.

Omdöme - samarbetspartners och andra

Verksamheten har uppfattats mycket positivt av alla samarbetspartners, bl a vuxenheten och beroendemottagningen. Ett nära samarbete med kyrkan har varit mycket positivt med ömsidig nytta. Personal från Porten har deltagit i kyrkans frukostverksamhet en gång i veckan. Kyrkan har bidragit till att göra Porten känd. Vid ett politikerbesök blev omdömet om verksamheten ”rörande och imponerande”. Vid oro över att verksamheten efter projekttiden inte skulle kunna fortsätta genomfördes en namninsamling med närmare 100-talet undertecknare. Bland de undertecknande fanns förutom besökarna, representanter för bl a RSMH, Bandhagshemmet och socialpsykiatriens utförarverksamheter. Även politiker och stadsdelsförvaltningens ledning framförde att verksamheten, såsom tidigare planerats bör fortsätta efter projekttidens slut.

Porten idag

Vid projekttidens slut återgick verksamhetens lokal till äldreomsorgen, som lånat ut den. Som en provisorisk lösning upprättades ett samarbetsavtal med kyrkans verksamhet Kornet. Porten är över sommaren ett komplement där och har verksamhet i kyrkans lokaler en dag i veckan i väntan på att en ny lokal ska iordningställas. Den provisoriska verksamheten är uppskattad, antalet besökare har ökat markant de senaste veckorna. Verksamheten kommer framöver att bedrivas i nära samarbete med trappstegsboendet och de övriga verksamheterna inom Vuxenenheten. Lokalens belägenhet är dock ännu inte klar, tänkbar lokal finns i Hökarängen.

Slutkommentar

Projekt Porten lyckades väl med att fylla sin målsättning. Behovet av en sådan verksamhet finns. Sådan personal rekryterades som förstod att genomföra syftet. Bemötandet är kanske det mest avgörande. Det krävs att en varm stämning med både vänlighet och respekt skapas. Den som har en ibland ganska kaotisk situation orkar inte vistas i ett sammanhang med andra utsatta om dessa tillåts bete sig på ett störande sätt. En lämplig lokal kan bidra till detta. Portens lokal hade en mycket väl avvägd blandning av intimitet och samtidigt möjlighet att gå lite åt sidan, vilket är viktigt för den som har behov av att vara ifred. Med en långsiktig inställning finns goda möjligheter att motivera de besökande att ta itu med sin situation. Den nystartade trappstegsboendet utvecklar kontakter med öppenvårdens behandling och sysselsättning. En återgång till Porten i full skala har goda förutsättningar att koppla på denna utveckling.

Verksamheter med många okända besökare kan lätt bli lite ”stökiga”. Det som tycks vara en nyckel till framgång i stödinsatserna för hemlösa är att skapa en tryggare situation för målgruppen. Det kan en fungerande dagverksamhet med den goda balansen mellan tolerans och respekt bidra till. Men det är också viktigt att verksamheten har en avpassad storlek, som det blir om den drivs *lokalt*. En lokalt belägen verksamhet kan ge möjlighet till god stämning. Besökarna till Porten känner varandra och bryr sig ofta om varandra. Den goda förutsättningen gäller också det nystartade trappstegsboendet. Med en sådan grund finns möjlighet att skapa ett ökat hopp om att det går att förbättra sin situation en hel del, även om nu inte *alla* önskedrömmar kan förverkligas.